

-Calle! Dansar du balett eller?

En vetenskaplig essä om fritidshemsläraren som förebild i elevens identitetsskapande processer. Sett ur ett genusperspektiv

Av: Kristina Axelsson

Handledare: Viktor Johansson

Södertörns högskola | Institutionen för utbildning och lärande

**Grundlärarutbildning med interkulturell profil med inriktning mot Fritidshem
erfarenhetsbaserad 180 hp**

Fritidspedagogiskt område | vårterminen 2018

Självständigt arbete 15 hp

Title: -Calle! Are you dancing ballet or something? A scientific essay about the leisure time center pedagogue as a role model in the pupil's identity creating processes. Seen from a gender perspective.

Author: Kristina Axelsson

Mentor: Viktor Johansson

Term:Spring 2018

Abstract

The purpose of my scientific essay is to examine the identity creating processes that goes on amongst pupils as well as pedagogues in leisure time centers. This seen from a gender perspective. The questions in this essay revolves around me as a role model in the leisure time center and how I use the binary gender categories in my line of work. Moreover, how can I present a safe environment for my pupils to try out their identity from a gender perspective. I analyze my questions seen through a leisure time center pedagogue's everyday worksituation under the influence of a workplace jargon. A jargon that seems to be enhancing the polarity between the binary gender categories. The theories I use in my essay to reflect upon my questions is Kants philosophy about freedom and the categorical imperative, Lenz Taguchis description of feministic poststructuralistic theory and Butlers theory on sex and gender as socially and cultural constructed. Through my scientific essay I have reflected upon my role as a role model in a way that takes me through an identity creating process of my own in my profession as a leisure time center pedagogue. And by taking a glance on my own actions it has created a bigger understanding of what has formed my own identity as a pedagogue from a gender perspective. This hopefully will increase my ability to present a safe environment for my future pupils in their identity creating processes in the leisure time center in a gender perspective.

Keyword: gender, identity, leisure time center pedagogue, leisure time center, role model, feministic poststructuralism, Kant, categorical imperative, Butler, norms, feminism

Sammanfattning

Syftet med min vetenskapliga essä är att undersöka identitetsskapande processer på fritidshemmet, både hos pedagoger och elever. Frågeställningarna i essän berör min roll som förebild som blivande fritidshemslärare, hur jag förhåller mig till könskategorierna kvinna och man, flicka och pojke i mitt arbete. Och vidare hur jag skapar trygghet för att eleverna i fritidshemmet ska känna sig fria att pröva sin identitet ur ett köns och genusperspektiv. Dessa frågor belyser jag ur ett gestaltat dilemma om hur en fritidshemslärares vardag kan präglas av en arbetsplatsjargong. En jargong som jag upplever förstärker polariteteten mellan könskategorierna kvinna och man. De teorier jag använder för att reflektera kring min vetenskapliga essäs frågeställningar är Kants teori om frihet och det kategoriska imperativet, Lenz Taguchis beskrivning av feministisk poststrukturalistisk teori och Butlers teori om kön och genus som socialt och kulturellt konstruerade. Genom min vetenskapliga essä har jag reflekterat kring min roll som förebild. Att skriva essän har i sig varit en identitetsskapande process för mig då jag vänt blicken mot mig själv i en situation som jag tidigare inte förstått min roll i. Vidare har jag genom essäskrivandet börjat förstå vilken komplex process identitetsskapande är och hur dessa processer är något som pågår samtidigt hos flera personer i ett socialt sammanhang. Min förhoppning är att detta kommer att öka min möjlighet och förmåga att se till att mina elevers identitetsskapande processer får fortgå i en trygg miljö på fritidshemmet.

Sökord: genus, kön, identitet, lärare i fritidshem, fritidshem, förebild, feministisk poststrukturalism, Kant, kategoriska imperativet, Butler, normer, feminism

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	5
1. Gestaltning	6
1.1 Måns	6
1.2 Jargong	9
1.3 Fredrik och Calle	10
2. Brygga	12
3. Syfte och frågeställningar	12
4. Metod	13
5. Etiska överväganden	15
6. Reflektion	15
6.1 Frihet i kropp, tid och rum	16
6.2 Trygghet att vara sig själv och det kategoriska imperativet	19
6.3 Kvinnliga och manliga förebilder	22
6.4 Att uppfostras till flicka eller pojke	28
6.5 Pedagogers förväntningar	30
7. Slutord	32
Referenser	34

1. Gestaltning

1.1 Måns

Det är förmiddagsrast och jag och de flesta av fritidspedagogerna på skolan är ute och försöker se till att alla elever har det bra. Rastaktiviteten som ska fånga elever som inte så enkelt hittar någon att leka med har satt igång. Idag är det Fredrik som har bandy med små mål som rastaktivitet. Självt står jag för tillfället på den andra sidan av skolgården som vetter mot parkeringen och runt omkring mig leker eleverna som jag har fullt upp med att lära mig namnen på. På rasten passar jag på att kolla runt bland eleverna och för mig själv försöker jag repetera några ansikten som jag kan koppla till namnen. ”Kristina!” ropar plötsligt några elever ljudligt i kör bakom ryggen på mig vilket väcker mig från mitt namnplugg. ”Snälla kan du hämta bollen?” fortsätter de i kör. Jag går raskt och hämtar en basketboll som farit ut på den öde bilvägen och skickar iväg bollen i en hög båge mot eleverna som snabbt kommer in i sitt Kingspel igen. *Tänk att King alltid ska finnas på skolgårdarna.* Jag har lite svårt för detta spel på grund av det hierarkiska i det, kungen är bäst, drottningen är näst bäst och bonden är sämst. Jag släpper den tanken då jag märker att det fungerar bra mellan eleverna som spelar King just nu. Calle som ofta är den elev som ofta styr och ställer i Kingrutan är inte där idag.

Med elevernas engagerade röster bakom mig börjar jag röra mig vidare till andra delar av skolgården. Det är en glad och härlig stämning under rasten, alla ser ut att ha det bra och jag märker inte av några konflikter alls bland eleverna.

I ögonvrån registrerar jag någon som kommer gående och jag vänder min nacke ett kvarts varv för att kika vem det är. Det är Måns, som jobbar på fritidshemmet och som resurs på skolan, så jag vänder mig helt mot hans håll och ler som för att visa att jag registrerat honom. Hans ansikte ser bistert ut, liksom allvarligt. *Är han på väg mot mig?* Orden jag hör komma farande genom luften låter aggressiva. ”Jag hörde att du tänkte ta idrottshallen” säger Måns då han till slut efter bestämda kliv från tvärsöver skolgården kommer fram till mig. Han lägger armarna i kors och ser rakt på mig med isblå stirrande ögon under spända ögonbryn som format ett skarpt veck i mitten. Den där stränga och kalla blicken jag dagligen hunnit se honom rikta till elever som betett sig illa och stökat runt i skolan. Nu får jag för första gången uppleva att möta den blicken själv. Jag blir perplex och lite stel och jag möter Måns med en något förvånad och avvaktande blick. Aningen framåtlutad med överkroppen mot mig, ställer han sig alldeles för nära för att jag ska känna mig bekväm i situationen. Så nära att jag nästan

vill ta ett steg bakåt mot verandan in till personalrummet som jag kan förnimma med min ryggtavla. ”Ja, eller”, säger jag trevande, ”vi kan väl ta varannan gång eller så”, fortsätter jag och babblar snabbt vidare om att jag nu har sett rummet som rektorn tänkt att jag ska använda till min dansaktivitet och hur jag anser att det inte är ett passande rum med tanke på hur litet det är, alla möblerna och...

”Nä men du kan ta varje gång!” avbryter Måns och hugger liksom av min mening. Jag känner mig illa till mods av hur han avbryter mig. *Vad håller han på med?* Jag förstår av vårt korta samtal att Måns har pratat med Mina som är den kollega som jag har diskuterat bland annat idrottshallen med. Vi har båda ett stort engagemang för vårt arbete som fritidspedagoger och har diskuterat flera pedagogiska frågor som har med fritidsverksamhetens innehåll och rumsliga organisation att göra, inte sällan ur ett genusperspektiv. Men jag såg även tidigare under rasten att Måns stod och pratade med Sirvan, också han fritidspedagog och som jag har förstått det också är aktiv i idrottshallen som resurs under skoltid, samt ute på fotbollsplanen på fritidstid under eftermiddagarna. Sirvan är en man som jag uppfattar som en machotyp som glider runt lite på skolan. *De två pratade kanske om mig och hur jag inte borde ta över deras roll, deras rum, domän eller position på skolan. De kanske känner sig kränkta av det? Som att jag tar något viktigt från dem båda och det vill jag ju inte.*

Jag känner trots det otrevliga bemötandet av Måns och min dåliga känsla efteråt, ett ansvar för att lösa det här på ett bra sätt. Vi är ju båda vuxna människor som ska arbeta för att våra elever ska ha det så bra som möjligt på skolan och i vår fritidsverksamhet. Det kanske finns andra lösningar som jag inte upptäckt ännu, andra rum att dansa i. Samtidigt så har jag nu fått ett negativt intryck av Måns och känner ett motstånd inom mig att tillmötesgå honom i den här frågan. Jag har sett att det är ett antal pojkar i stor klunga som brukar hänga med till idrottshallen varje vecka på fritidstid hittills. Ofta samma barn. Det är liksom fotbollsgrabbarna och Måns tillsammans med Sirvan som äger detta rum. Inte en enda flicka brukar följa med. Jag tror att jag har något att bidra med till fritidshemmet för att kunna förändra det, som utbildad danspedagog med erfarenhet av både fotboll och dans med många timmar i idrottshallar. Min känsla efter samtalet är att jag har intagit en oväntad, inte önskvärd, och alldeles för utmanande position på min nya arbetsplats vilket gör att en oro börjar infinna sig och tankarna snurrar. *Är det för att jag är ny på skolan? För att jag är kvinna? Ett samarbete och eventuell samsyn i kollegiet angående aktiviteter som ska locka*

både flickor och pojkar borde gå att få till, eller? Hur ska jag gå tillväga? Det kommer aldrig att gå.

Fritidshemmet som jag jobbar på ligger på en skola som jag fått beskrivet för mig av flera kollegor på skolan inklusive rektorn, som att alla här är som en enda stor familj. Mitt samtal med Måns gör dock att jag blir rädd för att jag inte passar in i den här familjen. Och jag vet inte ens om jag vill vara en del av den när folk far fram på det här sättet som Måns nyss gjorde. Det obekväma samtalet med Måns avslutas med att jag hör mig själv förminska min röst och säger ” Vi kan väl prata vidare om det här med idrottshallen på nästa fritidsmöte?” Måns vänder tvärt ryggen mot mig och sänder iväg ett högljutt men halvhjärtat ”Visst!” och går moloken tillbaka till Sirvan över den soliga skolgården. Kvar står jag fortfarande perplex och stel och spanar efter min bundsförvant Mina mitt bland eleverna på skolgården samtidigt som jag är någon helt annanstans i tanken. *Ska jag ta upp kampen eller inte? Varför sa jag inte ifrån direkt om Måns bemötande som jag upplevde så otrevligt? Hade det löst det hela från början? Jag kan inte acceptera detta.*

Måns är en uppskattad resurspedagog på skolan. Lärarna som alla är kvinnor, som har honom till hjälp i klassrummet är alltid väldigt uppskattande mot hur bra ordning Måns har på eleverna. Och vilken respekt som eleverna har för honom. ”Han är verkligen en resurs i klassrummet” säger dom. ”En klippa”. Jag tänker vid de tillfällen jag hör dessa uppmuntrande ord kring Måns att det nog kan handla om den där blicken han använder och att den eventuellt kan upplevas som hotfull ur ett elevperspektiv. Jag som vuxen, som idealiskt sett ska vara en jämlik kollega till Måns förminskar min röst och säger inte ifrån när Måns är så otrevlig vilket får mig att tänka på hur svårt det då kanske är för eleverna att säga ifrån. Det är klart att de lyder. Det andra alternativet är att de skapar kaos. För det händer också när de mest utmanande eleverna möter hans strategi, dock sker det mest utanför klassrummen när lärarna inte ser. Han använder sin blick med spända ögonbryn, korsade armar, framåtlutande kroppshållning mot eleverna för att hjälpa till där lärarna brister i sitt hanterande av klassen. Precis som han gjorde mot mig. *Ville Måns hålla ordning på mig också? Är det så jag ska tolka det? Blir det kaos om jag inte lyder?*

Från mötet mellan mig och min kollega Måns kommer jag nu att gå vidare i min gestaltning till vad jag efter en tid på arbetsplatsen tycker mig se framträda mer och mer som en jargong bland en stor del av kollegorna. För att beskriva detta kommer jag att använda mig av

exempel på vad som sägs om och till våra elever av pedagoger, av elever till mig som pedagog. Och sist ett exempel på vad som sägs kollegor emellan ute bland eleverna.

1.2 Jargong

Jag ser och hör det hela tiden på min nya arbetsplats. De könsstereotypa kommentarerna som hamras in, för det mesta med mjuk hammare så det är lätt att missa. Jag börjar undra över när det överhuvudtaget är befogat att benämna eleverna efter könskategori och börjar samtidigt fundera på hur jag själv blir synad efter hur väl jag passar in i normen på den här arbetsplatsen. Jag blir illa till mods då jag själv inte trivs i den här miljön och är också oroad över hur det påverkar våra elever, samtidigt som jag kämpar med att ställa mig utanför och tänka att jag själv är min egen lyckas smed i det här avseendet. Från ledningens håll uppfattar jag det som att jag som individ har fullt ansvar för hur min arbetssituation ser ut. Det pratas om att vi som jobbar här har stor frihet att forma vår vardag. Och i och med det ett eget ansvar.

”Kom igen grabbar, bättre kan ni! Kör! kör! kör!”

”Kom nu tjejer, vad lång tid ni alltid ska ta på er! Killarna är färdiga för längesen. Vad håller ni på med därinne?”

”Du kan väl ta med en boll till utflykten så har fotbollsgrabbarna nåt att göra, så slipper vi bråk och tjafs.”

”Tjejerna blev så himla sura när de inte fick ta med sig sina makramégrejer när vi skulle gå iväg, men alla kan ju inte ta med sig leksaker”

”Åh Cecilia! vad duktig du är och så fint du har städat i hallen, helt otroligt, bra jobbat!”

”Alma tar så mycket plats i klassrummet och styr och ställer i lekar ute på rasten och fritidstid, en kreativ idéspruta i och för sig, men vi måste jobba med hennes beteende” ”Alma är bara så himla jobbig” ”Jag förstår att Alma blir så ensam ibland och att de andra eleverna inte gillar henne, hon bestämmer och styr för mycket.”

”Elliot är som en tjej, gråter för allt hela tiden. Nej just det, så får man ju inte säga.”

”Anna är så slarvig, liksom äcklig och bryr sig inte alls om hur hon för sig, hur andra uppfattar henne”. ”Och vad är grejen med att hon aldrig har strumpor på sig, skitiga bara fötter jämt”.

”Emilia är som en gnällig gammal fisförmäm tant, precis som sin mamma.”

”Jag vågade inte räcka upp handen när vi skulle på utflykt och titta på dansföreställning, trodde att jag skulle vara den enda killen och att de andra i klassen skulle skratta då”

”Jag gillar att rida och ta hand om hästar, men det är det ingen som vet och du får inte berätta det för någon! Det är för tjejtigt och killarna i klassen skulle reta mig då”

”Hörru Måns! Fia blir hämtad av barnflickan idag. Jag tänkte berätta om Fias dag och spana in barnflickans rumpa”. ”Lägg av Fredrik! Hon är min! Du har inte en chans.”

Jag gör mig ganska snabbt till en person som flera säger, ”Nej men just det så får man inte säga här” inför, då de märker att jag ofta problematiserar generaliseringar kring kön. Jag börjar bli tyst blandat med drivande i projekt som utmanar normer och får med mig i stort sett alla elever på olika projekt för att bredda elevernas intressen på fritidshemmet bort från begränsande normer. Men jag får göra det själv, de flesta av kollegorna får jag inte med mig. Särskilt inte Måns och definitivt inte Sirvan. För att belysa hur jargongen faller ut i det dagliga arbetet med eleverna kommer jag vidare att beskriva en interaktion mellan en kollega och en elev. En situation som är över på någon minut, och uppstår mellan kollegan Fredrik och eleven Calle, där jag själv är en part i berättelsen.

1.3 Fredrik och Calle

Jag noterar att klassrumsdörren till årskurs två är öppen och ser att Fredrik, som nyss haft rastaktivitet på skolgården kommer in från rasten med andan i halsen och jackan fortfarande på. Han tar snabbt av sig jackan och slänger ner den lite slarvigt på soffan i entrén. ”Calle! dansar du balett eller?” hör jag Fredrik med överdrivet djup och lite skojig stämma ropa till en av våra elever tvärsöver klassrummet, så att alla kan höra. Jag kan se på håll att Calle stannar upp mitt i en rörelse och vänder sig mot dörröppningen där Fredrik står. Själv befinner jag mig just nu i korridoren precis utanför klassrummet då jag ska spendera min planeringstimme

i en bibliotekshörna som vi håller på att bygga upp. En ilning far genom kroppen över kommentaren som jag hör Fredrik så lättvindigt vräka ur sig och jag väljer att agera. Jag släpper taget om de böcker som jag rensat ut från bokhyllan och lägger ner dem på bordet som någon av lärarna ställt ut i korridoren på grund av platsbrist i klassrummet. ”Fredrik”, säger jag med en mild men bestämd ton, ”Så där kan du ju inte säga”. ”Jag skämtade bara, jag gillar balett!” svarar Fredrik och ler. ”Jaha okej, va bra då” svarar jag så neutralt jag kan men tänker medan jag plockar upp böckerna från bordet igen att han kanske tror att min kommentar handlade om att jag själv har bakgrund inom dans och då per se gillar balett och tog kommentaren personligt. Det kan också vara så att han förstår att det var en ironiskt förminskande kommentar gentemot Calle men jag är i stunden tveksam. Timingen känns inte alls rätt för att fortsätta diskutera. *Det skulle bara ses på som överdrivet.* Jag återvänder till bibliotekshörnan lite modfärdig och frustrerad.

Calle, Kingen i Kingrutan, eleven som Fredriks kommentar riktade sig till visar ofta självdistans och humor utåt sett trots sin låga ålder. Han skrattar efter en kort tystnad högt åt Fredriks kommentar som hänger kvar i luften. Jag kan se att Calle blir lite generad men ändå glad över uppmärksamheten och skrattstunden med Fredrik. Fredrik som för övrigt är en kollega på den här skolan som jag uppskattar väldigt mycket. Han har en varm och trevlig personlighet och har goda relationer till de flesta av våra elever på fritidshemmet samt till sina kollegor. Han är en aktiv kollega och hittar gärna på roliga aktiviteter på raster och fritidstid med eleverna lika självklart som han visar omsorg om elevernas mående. Jag tror dessutom att många elever ser på honom som en förebild. *Men varför ser inte Fredrik att Calle behöver bekräftas för sina mjuka sidor istället för att håna dom? Vi har på våra möten uppmärksammat att flera elever i klassen många gånger har uttryckt hur de är rädda för vad Calle ska säga och göra mot dom.*

Det gamla slitna uttrycket ” Barn gör inte som vi säger de gör som vi gör” gör sig påmint. Min upplevelse av jargongen som bland annat handlar om att skämta om allt från pronomenet hen, normkritisk pedagogik och politisk korrekthet till mera extrema sexistiska kommentarer är noga dold bakom personalrummets dörr. För eleverna får inte höra. Såklart. Jag känner mig ganska ensam om i vårt arbetslag som består av fritidspedagoger och pedagogiska resurser att se allvarligt på hur snacket går. Mina är den enda kollegan som delar min uppfattning utåt sett men tyvärr träffar jag henne väldigt sällan på grund av våra olika uppdrag på skolan. Bara då och då på möten. Det blir ett ensamt arbete. Men jag tvivlar aldrig på att det jag ser är sant.

2. Brygga

Dilemmat i min gestaltning i mötet med Måns handlar om hur jag å ena sidan inte vill uppfylla någon slags förväntan av hur jag ska vara och anpassa mig till den, samtidigt som jag på en millisekund uppfyller denna förväntan utan att tänka. Problemet är alltså att jag inte agerar utifrån hur jag själv definierar mig och vad jag känner. Jag står oförstående inför det faktum att jag inte tar större plats i situationen med Måns. Mitt kroppsspråk och mina ord i situationen motsäger min inre känsla. När jag senare uppfattar jargongen ser jag mötet med Måns i ett större sammanhang. Jag blir inbjuden att delta i jargongen som är skämtsam men jag skrattar inte, tvärtom reagerar jag med att distansera mig från den och istället bildas en stark vilja att förändra den. Mycket på grund av hur jag upplever att jargongen även påverkar eleverna. Men även min egen känsla av ofrihet.

3. Syfte och frågeställningar

Mitt syfte med min vetenskapliga essä är att undersöka identitetsskapande processer i fritidshemmet både hos pedagoger och elever. Med särskilt hänseende till min egen roll som förebild som fritidshemslärare i arbetet med elever i skola och fritidshem.

Frågeställningarna som framträder ur min gestaltning och syftesformulering är:

- Hur kan jag som fritidshemslärare och del av ett arbetslag vara en god förebild avseende identitetsskapande processer ur ett genusperspektiv?
- Hur förhåller jag mig till kategoriserande av elever utifrån de binära könskategorierna i fritidshemmet?
- Vilken betydelse har det jag säger och det jag gör, det vill säga mina handlingar, för att mina elever ska känna sig trygga i sina identitetsskapande processer ur ett genusperspektiv?

I bakhuvudet finns tankar kring det Lgr 11 säger om att man i skola och fritidshem ska arbeta för att motverka traditionella könsmönster och att eleverna i skola och fritidshem ska få pröva sin identitet. Jag har valt begreppet identitetsskapande processer i min essä då jag anser att det i det begreppet går att läsa in ett prövande av identitet som det står i Lgr 11 men även ett självidentifierande. I samhället blir det allt vanligare att använda sig av pronomenet hen samt

benämningen ickebinär, vilket utmanar de traditionella könskategorierna kvinna och man. I min gestaltning hölls jargongen vid liv genom att skämta om normkritik och sexistiska skämtsamma kommentarer fälldes ofta, vilket höll fast vid en traditionell syn på kvinnligt och manligt. Ickebinär beskrivs i Rfsl:s begreppsordlista som ett identifierande med både tjej och kille, varken eller, eller däremellan (Rfsl.se, 2018). Hen är enligt samma källa benämningen för ickebinär eller när könstillhörighet är okänd. Dessa begrepp var i min gestaltning en ickefråga då det var viktigt för stämningen jargongen bjöd på att hålla fast vid det traditionella synsättet på könskategorierna. Min gestaltning ser jag som ett tydligt exempel på hur en jargong kan präglade en fritidshemslärares yrkesvardag. Min vetenskapliga essä kan vara relevant för andra som arbetar i fritidshem genom att jag lyfter något som sällan lyfts i formella sammanhang. Kanske ger den en möjlighet till att komma vidare i sin egen och kollegiala reflektion i yrket som lärare i fritidshem i arbete för en mera jämställd och därmed mera demokratisk skola och fritidshem. Ett underlag för samtal.

4. Metod

Formen för mitt utforskande är vetenskaplig essä, vilken Alsterdal (2015) beskriver som en skrivmetod som rör sig mellan det som är nära och det som ligger utanför en själv. Gestaltningen i min essä representerar det nära perspektivet som Alsterdal beskriver så även mina egna tolkningar utifrån gestaltningen som jag tar med i min reflektion. För att komma åt att se på min berättelse med distans krävs dialog med olika teoretiska perspektiv och genom dessa perspektiv angripa mina frågeställningar. Hammarén (2005) skriver angående essäformen: ”Det långsamma skrivandet använder jag till att skapa förståelse och mening och där är jag på en gång både den som läser och skriver” (Hammarén 2005, s.9). Det långsamma i meningen att hela tiden återgå till sin gestaltning i sin reflektion, vilket är något jag gjort många gånger under skrivandets gång. Hammarén trycker på sökandet efter mening som grund för identitet vilket då passar väl in på det jag vill undersöka i min uppsats då mina frågor handlar om både min identitet som blivande fritidshemslärare samt hur jag kan trygga elevernas identitetsskapande processer framöver.

För att försöka förstå det jag ska undersöka i min essä så håller jag mig inom den hermeneutiska traditionen vilken handlar om att förstå och tolka människans handlingar. Att förstå något inom humanvetenskaperna är enligt Thomassen väsensskilt från att förklara vilket är det som naturvetenskaperna istället vilar på (s.176,178). Patel och Davidson (2011, s.29) förklarar att hermeneutisk ståndpunkt är att människans handlingar, som hur den pratar, skriver, handlar, går att förstå genom tolkning. Jag kommer att i min essä granska det som sägs och görs i min gestaltning och titta särskilt på ord, gester, kroppar tid och rum. Dessa aspekter kommer delvis att ses genom min egen erfarenhet av att verka i dansens värld då jag genom skrivandets gång förstått hur mycket den präglat min förförståelse för kroppen i tid och rum. Enligt Patel och Davidson (s.29) så tolkar man genom att ta hjälp av den egna förförståelsen vilket är ett redskap för att kunna röra sig mellan delarna och helheten i det som ska undersökas (s.30). I min essä vänder jag mig till Lenz Taguchi (2014) som beskriver feministisk poststrukturalism som en hållning där alla människor ses på som möjliga multipla subjekt. Det betyder att man ifrågasätter och vill överskrida eller lösa upp kategorierna kvinnligt och manligt, vilket innebär att en skala mellan könskategorierna blir möjlig att röra sig utefter, att positionera sig utefter. Genom att synliggöra hur könskategorierna är konstituerade kan de överskridas och utvidgas till fler sätt att vara (Lenz Taguchi s.18). Butler en känd queerteoretiker har jag vänt mig till för att diskutera könskategorierna. Butler (2007, s.231) menar att den binära könsindelningen kvinna och man är onaturlig och att genusvarianterna egentligen är många. Både kön och genus är socialt och kulturellt konstruerade enligt Butler och hon motsätter sig en essentialistisk syn på identitet där människan innehar en fast kärna (Rosenberg I:Butler, 2005 s.14,15). Genus är enligt Butler (2007) något som görs och upprätthålls genom upprepning och kan därmed förskjutas i betydelse då upprepningen inte blir exakt likadan varje gång (s.229). Även det som vi uppfattar som biologiskt och naturligt förstås enligt Butler i ett kulturellt sammanhang (s.228). Upplysningsfilosofen Kant är den jag i min essä vänder mig till för att undersöka frihetsbegreppet vilket är något som jag använder mig av för att diskutera i förhållande till könskategorierna och normer. Jag har även använt mig av Kants skrift *Om pedagogik* för inspiration att undersöka begreppet förebild som hos Kant kallas exempel. I min essä kommer jag att försöka få fatt i hur min förförståelse för de binära könskategorierna och kroppen formats vilken ligger till grund för hur jag tolkar och förstår vad som sker i min gestaltning och vad min roll i det hela är.

5. Etiska överväganden

Patel och Davidson (1991, 2011) menar på att man som forskare även inom mindre omfattande studier som en uppsats likt mitt självständiga arbete, bör förhålla sig etiskt till det man undersöker. Vidare att målet för att ta fram kunskap som är trovärdig och av vikt för utvecklingen i samhället måste ställas emot individens integritet med hjälp av att man tänker kring etiska aspekter. Författarna sammanfattar de fyra krav som Vetenskapsrådet har sammanställt och beskriver informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Dessa förhåller jag mig till i min process. När det gäller informationskravet så gäller det vad jag förstått det från ett seminarium i kursen Vetenskapsteori och metod (Kasprzak 2018-02-13) på Södertörns högskola inte i den vetenskapliga essäns gestaltning. Vilket betyder att jag inte behöver informera de personer som inspirerat mig att skriva min gestaltning om att den baseras på dem. För att undvika igenkänning så har jag anonymiserat min text på så sätt att den inte ska kunna kännas igen. Detta har föranlett ändrade miljöer och sammanhang samt fingerade namn. Det är min egen inre upplevelse och förståelse av dilemmat som det framträder i min gestaltning som är det som undersöks och står i fokus.

6. Reflektion

I min reflektion kommer genusperspektivet främst bestå i att analysera användandet av de binära könskategorierna flicka och pojke, kvinna och man. Med utgångspunkt i min gestaltning kommer jag att använda begreppet multipelt subjekt som Lenz Taguchi beskriver och Butlers problematisering av de binära könskategorierna. Under den första underrubriken, Frihet i kropp, tid och rum resonerar jag kring hur min bakgrund inom modern nutida dans varit med och format min förståelse för kroppen. Jag kommer vidare att ta upp tryggheten som aspekt i identitetsskapande processer och samtidigt lyfta Kants kategoriska imperativ för att belysa trygghet ur en moralisk aspekt. Reflektion kring kvinnliga och manliga förebilder tar sedan vid för att gå över i att belysa uppfostran till flicka och pojke. Jag avslutar reflektionsdelen med att syna pedagogens förväntningar med hjälp av Eidevald (2009). Mina 3 frågeställningar finns med i min reflektion där jag försöker koppla samman vad som görs och sägs med tanken om fritidshemslärares roll som förebild i identitetsskapande processer i en trygg miljö.

6.1 Frihet i kropp, tid och rum

Jag har genom min gestaltning som filter fått syn på hur min förförståelse för kroppen präglats genom den moderna nutida danstradition som ofta innefattar element som improvisation och komposition. En danstradition vilken har erbjudit mig att utforska en bredd av rörelser med olika aspekter av min kropp i tid och rum. Dessutom vågar jag säga att mina kroppsrörelser eller varande aldrig kodats eller benämnts i termerna kvinnlig eller manlig utan istället med andra motsatspar i form av exempelvis orden kraftfull, kraftlös, luftig, jordnära, explosiv, jämn, skarp, mjuk. Jag upplevde att kroppen var neutral på ett vis men samtidigt fullt möjlig att inta en mängd olika uttryck. Lenz Taguchi beskriver den feministiskt poststrukturella diskursen som att den ifrågasätter och vill överskrida eller lösa upp kategorierna kvinnligt och manligt vilket enligt mig går att associera till den moderna danstraditionen. Isadora Duncan som var verksam dansare och koreograf i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet i USA är en av flera förgrundsgestalter inom den moderna danstraditionen. Duncan beskrivs av Au (2002) som en symbol för dansens utveckling såväl som för kvinnors frigörelse från en traditionell syn på hur kvinnor skulle leva sina liv. Duncan frångick konventioner inom dans och gick emot balettens estetiska ideal och ses ofta avbildad dansade barfota i en löst sittande grekisk tunika. I och med att hon ifrågasatte idén med att tränga in fötterna i trånga tåspetskor och trånga korsetter så frigjordes den dansande kvinnan från dessa kroppsliga restriktioner (Au 2002, s.89). Detta kan ses på som en feministisk hållning gentemot kroppen. Jag har genom den moderna danstraditionen även fått utforska en bredd i sätt att röra min kropp i förhållande till rummet och andra dansande människor. Precis som Kant enligt Løvlie (Kant 2008, s.82) ansåg att ett subjekt som skapar ett konstnärligt uttryck, skapar både materialet och sig själv, upplevde jag att jag genom dansen fick möjlighet att prova på olika sätt att vara jag på. Genom dansen som konstform var jag med om en form av identitetsprövande men också ett identitetsskapande. Jag kan se att min egen upplevelse av detta utforskande av min kropp i tid och rum har fått mig att se på andra runt omkring mig som möjliga att kunna göra detsamma. Mina förväntningar och förståelse av mig själv och andra människor har ibland baserats på denna erfarenhet. Dock har det blivit tydligt att borta från den miljön som erbjöds inom den moderna danstraditionen finns konventioner som krockar med detta förhållningssätt. Detta blir extra tydligt i sammanhanget som jag för fram i min gestaltning där jargongen i stort byggde på just kvinnligt och manligt som varandras motsatser enligt *genuskontraktets* dikotomi (Hirdman 1990 I: Eidevald s.171).

Då jag så länge jag minns sett på mig själv som en rörlig person i bemärkelsen fysiskt aktiv och lite rastlös har situationer eller miljöer som begränsat min möjlighet att röra mig fritt krockat med hur jag definierar mig själv vilket ibland har skapat en frustration. Kan det ha börjat den första skoldagen då jag som 7-åring inte kunde sitta stilla i skolbänken och blev straffad med skamvrå för denna oförmåga? Bilden av mig själv som rörlig förstärktes dock på ett positivt sätt när jag började spela fotboll som 11-åring och sen ytterligare då jag som 18-åring började dansa och än idag är det ofta så jag ser på mig själv. Lite som att min essens, likt det som Lenz Taguchi (s.48) beskriver finns inom modernistiskt tänk med en essentialistisk idé om människan som ett sant subjekt, i mitt fall i bemärkelsen rörlig person, blir utmanad. Frihet för mig ligger i det att få vara mig själv och att få rörelsefrihet. I min gestaltning blir Måns den som först utmanade den bilden av mig själv genom sitt agerande möjligen för att han kanske hade samma upplevelse av en liknande identitet som pedagog. Det kan mycket väl vara så att min ankomst som ny kollega inkräktade på hans upplevelse av sin frihet att vara sig själv. Samtalet med Måns i skedde då jag endast arbetat på skolan en kort tid, just i starten av ett nytt jobb då tentaklerna normalt är ute och känner sig för vilken roll man ska inta och hur dessa roller ska förhålla sig till varandra.

Här kommer Kants skönlitterära referens om en irriterande fluga från boken *Tristram Shandy* väl till pass, han säger ”Vi får inte bli till besvär för varandra; världen är stor nog för oss alla” (Kant 2008, s.37). I min gestaltning blir vi båda två till besvär för varandra och jag framställer Måns som en person som inte verkar tro att världen, i detta fallet grovt förminskat till en av våra fritidslokaler, idrottshallen, var stor nog både för mig och honom. Genom att han uttryckte sig så svart eller vitt, som att det var endera han eller jag som kunde inta detta rum så planterade han den idén även i mig. Idén fastnade på det sättet att jag förhöll mig till den både i de tillfällen jag valde att gå emot som när jag valde att gå med på idén. Den korta händelsen på skolgården med Måns var med och skapade hur jag förhöll mig även till fritidshemmets övriga lokaler samt till Måns som kollega i mitt arbete på skolan. För att jag ska kunna ta något, i det här fallet en lokal, ett rum, från någon, så kan man anta att det finnas en ägare som blir berövad något. Ur mitt perspektiv blir jag i min gestaltning erbjuden idrottshallen på snedden, halvhjärtat och han ville inte diskutera det mera. Måns kroppsspråk talade dessutom sitt tydliga språk med en aggressiv framtoning, eller kunde jag ha tolkat det annorlunda? Eidevald (2009) hänvisar till Haavind (1992) som forskat på vuxnas olika bemötande av pojkar och flickor som spädbarn då de visar tecken på upprördhet. Flickors

upprördhet tolkas av föräldrar som ledsenhet och tröstas men detsamma gäller inte pojkars upprördhet (s.21,22). Jag är en aktiv part i min berättelse trots min passiva framtoning med bland annat ett förminskande av min röst. Rösten som är en del av hur min kropp tar plats i rummet, i det här fallet på en kant av skolgården. Och på en millisekund tolkar jag instinktivt Måns upprördhet med sina korsade armar som aggressivt och inte ledset. Om jag hade gjort en annan tolkning i stunden och förstått Måns som ledsen så hade jag troligtvis bemött Måns med empati istället för att blidka en vad jag upplevde som aggressiv kollega. Min tolkning av Måns framtoning är därmed med och definierar själva situationen som uppstod.

Jag har i enlighet med det Eidevald (2009) säger utifrån Haavind (1992) lärt mig att tolka och förstå pojkars och mäns upprördhet som ilska och aggressivitet och lät den ta plats genom att själv förminska mitt utrymme. Så som Hirdman (1990) enligt Eidevald (s.171) beskriver genuskontraktet skulle det i det här fallet innebära att jag som kvinna skulle vara Måns motsats enligt ett dikotomt tänk men också att det maskulina är överordnat. Man kan dessutom tänka sig att förväntningarna på oss båda har präglats av detta synsätt under både uppväxt och yrkesliv vilket skapar förutsättningar för oss båda i just den här situationen. Eidevald beskriver det som att flickor bemöts med en förväntan att vara mogna och flexibla och pojkar aggressiva och att det i sig öppnar upp för att utveckla just dessa stereotypa sidor hos sig själv samtidigt som det motsatta blir motarbetat och bestraffat. Utifrån det Eidevald (2009) beskriver, så oavsett hur jag och Måns har betett oss, positionerat oss i olika sammanhang så har alltså förväntningarna på oss sett olika ut som flicka och pojke, kvinna och man vilket skapat utrymme för att utveckla dessa egenskaper hos oss, men även format förväntningar på varandra tänker jag. Förväntningar som skapar frihet att ta plats eller dess motsats. Jag blir i mötet med Måns genast flexibel i mitt tänkande för att lösa situationen samtidigt som jag känner ett motstånd mot hur han vill få mig att positionera mig eller hur han faktiskt positionerar mig då jag går med på det i den stunden. Dessa våra egenskaper blir satta i ett sammanhang som jag delvis ger en bild av i avsnitt i 1.2. En jargong som jag upplever svår att hantera då den ofta känns oreflekterad och är skämtsamt inpackad. Min upplevelse av jargongen är även inramningen ur vilken jag tolkar in att eleven Calle bli begränsad i sin rörelsefrihet i 1.3 då han får höra ”Calle dansar du balett eller” av min kollega Fredrik. Det kan vara så att det flitiga användandet av uttryck som grabbar, killar, tjejer, brudar och så vidare tillsammans med kommentarer som befäster stereotyp beteende var

begränsande i kropp, tid och rum för de som avvek från normen men skapade frihet för de som passade in på skolan i min gestaltning.

I avsnitt 1.2 då min kollega Fredrik spelar fotboll och ropar ”Kom igen grabbar kör, kör, kör!” högt över hela skolgården kan man tolka att det är primärt i egenskap av att eleverna är grabbar som de ska köra fotboll, trots att de är på planen i egenskap av fotbollsspelare. Att vara ”grabb” är det som är av störst betydelse där och då i det rummet. Rummet är i det här fallet fotbollsplanen som tar upp stor del av skolgården men sträcker sig ännu längre förbi sargen som omsluter den då Fredriks röst är väldigt stark. Kropparna blir köns kategoriserade genom att de benämns som grabbar i första hand och inte som fotbollsspelare. Hur skulle de som uppfattar sig som flickor som råkade passera fotbollsplanen just då se på sin möjlighet att inta detta rum fotbollsplanen? Här kan jag se att Butlers (2007) idé om att köns kategorierna kan verka exkluderande (s.54) sätts i verket. Fredrik får i min gestaltning ofta en väldigt djup och mörk stämma på fotbollsplanen och om jag använder Butlers (2007, s.229) syn på kön och genus som något som görs och är performativt skulle man kunna tolka det som att den överdrivet mörka rösten är ett sätt som Fredrik förstärker eller gör sin manlighet med i den här situationen sett ur kulturen som fanns på skolan, utifrån att jargongen är baserad på genuskontraktets dikotomi.

6.2 Trygghet att vara sig själv och det kategoriska imperativet

En av mina frågeställningar är, ”Vilken betydelse har det jag säger och det jag gör, det vill säga mina handlingar, för att mina elever ska känna sig trygga i sina identitetsskapande processer ur ett genusperspektiv?” Att mitt yrke som fritidshemslärare handlar om att bygga goda relationer med eleverna under skoltid och fritidstid skulle nog de flesta skriva under på. Vissa skulle säga att det är grundläggande för tryggheten. Hur upplevde eleverna på den här skolan de motstridiga budskap som gavs av oss pedagoger kring att primärt beskrivas efter generaliseringar kring kön kontra mina och några andras försök att möta elever utifrån deras egenskaper och intressen? Den pojke som i avsnitt 1.2 uttrycker rädsla inför att räkna upp handen för att visa sitt intresse för att följa med på dansföreställning och den pojke som inte vill berätta om sitt hästintresse visar inte enligt mig på en känsla av trygghet. Schutts, Kenward, Falk, Ivegran och Fawcett (2017, s.3) skriver med hänvisning till tidigare forskning att när vuxna använder köns kategorierna flicka och pojke i mötet med barn så upplever

barnen att det blir meningsfullt på ett psykologiskt plan att bli köns kategoriserade. Ur den aspekten så blir motiven att inte vilja berätta om intressen som avviker från normen som hos de båda pojkarna förståeligt.

För att förstå moralen bakom mitt handlande i min gestaltning vänder jag mig till Kant. Kant (2006, s.26) säger är att våra handlingar är moraliska när de kan upphöjas till en allmän regel och då man även handlar efter den. Enligt Henriksen och Vetlesen (s.179) menar Kant att en moralisk plikt ska kunna tillämpas oberoende av hur situationen är samt ska kunna testas mot vad som kallas det kategoriska imperativet. Genom att testa sina motiv för handlande mot det kategoriska imperativet så faller vissa motiv bort. Kant själv säger ”Följaktligen måste varje förnuftig varelse handla som om den genom sina maximer alltid vore en lagstiftande medlem i ändamålets rike” (Kant 2006, s.65). I detta citat läser jag in ett ansvar inför sina egna handlingar. Om jag ser på mig själv i mötet med Måns, vilket ansvar tar jag där för mina maximer, handlingar? Jag fann mig inte i situationen. Jag var oförberedd och överraskad och handlade omedvetet och tog som jag ser det inte ansvar för vad som hände utan lade det på Måns.

Hur förhåller sig då mitt handlande i mina tre delar i gestaltningen som helhet till det som Kant säger om det kategoriska imperativet? Jag står fast vid att jag skulle vilja att alla skulle handla för att ge människor frihet att förhålla sig fritt till köns kategorierna och genus utan att dömas. Och att det skulle vara en förutsättning för trygghet. Jag skulle också nu, genom att jag i min essä reflekterar med hjälp av olika teorier och forskning, kring mina motiv till varför, stå stadigare och samtidigt mera öppen än tidigare angående dessa, både inför kollegor, elever och föräldrar. Mina handlingar framträder dock problematiska i förhållande till det Henriksen och Vetlesen sammanfattar kring Kants kategoriska imperativ i en annan förklaring: ”Du ska alltid handla så att du betraktar både dig själv och varje annan person som ett ändamål i sig själv och inte bara som ett medel” (Henriksen och Vetlesen, 2008, s.183). Jag tror att jag både ser på mig själv och Måns och även Fredrik som medel i situationerna som framträder i min gestaltning. Även om jag inte gärna vill erkänna det så kan det vara så att jag även ser på mina elever som medel. Som medel för att uppnå en bättre och mera jämställd värld. Där och då blev målet av någon anledning det som hägrade såpass mycket att jag försvann från nuet många stunder. Detta kan jag i efterhand se hur det påverkade situationen i negativ bemärkelse. Om någon annan hade farit fram så som jag gjorde utan att ta in mig som ett ändamål i sig själv hade jag inte uppskattat det.

Likväl som jag ville bli respekterad i hur jag ser på mig själv så gäller det med säkerhet även Måns. Känner han sig respekterad och omtyckt när han på omvägar får höra av Mina att jag ville använda idrottshallen? Tänker jag ens på honom som en människa i sin egen rätt i den här stunden? Eller kan det vara så att jag från den stunden endast behandlar honom som ett medel för att uppnå mitt mål att bredda elevernas intressen bortom kategorierna flicka och pojke? Jag insåg det inte då eftersom jag så snabbt vände blicken från mig själv och riktade den mot Måns men kan i efterhand se att mitt agerande var problematiskt ur denna aspekt. Henriksen och Vetlesen (2013, s.183,184) resonerar kring konsekvenserna av att som kollegor se på varandra endast som medel och hur förödande det kan vara för arbetsmiljön, hur man trivs. Det faktum att man döljer sina motiv till varför man agerar på ett visst sätt kallar författarna för ett bedrägeri och trots att motiven förblir dolda så menar de på att det begränsar den andras utrymme att handla fritt. Jag kan nu se att även om jag fick till några riktigt lyckade dansprojekt på skolan där alla deltog, och som syftade till att bredda normer, så kände jag mig varken helt fri eller trygg i mitt arbete. Kan det ha med de dolda motiv som författarna tar upp och kommunikationen kring motiven att göra? Kan det delvis vara dessa faktorer som gjorde oss till en otrygg arbetsgrupp? Eller var det jag som avvek för mycket från den överenskomna jargongen som skapade otryggheten? Kommunikationen från min sida till mina kollegor däribland Måns, Sirvan och Fredrik kring vad jag ville uppnå på arbetsplatsen var väldigt mycket läroplansrelaterade. Jag hänvisade ofta till vad som stod i den som argument. I efterhand kan jag se att jag genom den hänvisningen inte kommunicerade mina innersta motiv. Vilket kan ha uppfattats som otydligt av mina kollegor. Då jargongen var så tydligt framträdande på skolan så kanske det krävdes mycket mer tydlighet från min sida kring min ståndpunkt som var en annan än jargongen för att ha möjligheten att nå ända fram.

Kant anser enligt Løvlie att man som uppfostrare inte ska döma barnet eller jämföra det med andra, samt att barnets moral genuint måste växa fram med samtycke (Kant 2008, s.77). När tjejer och killar används i min gestaltning så är det onekligen sett utifrån könskategoriernas binära system och blir ett sätt att möjliggöra ett jämförande elever emellan men också gentemot stereotyper inom könskategorierna. För att jag som fritidshemslärare ska kunna närma mig en möjlighet att eleverna blir könskategoriserade efter sitt samtycke så måste jag kanske kommunicera kring min egen medvetenhet kring en skala mellan kvinnligt och manligt för att öka på möjligheten till elevens samtycke. För att bredda normen och ge

eleverna val och öka möjligheten att kunna vara sig själva. Butler skriver att normupplösningens möjliga konsekvens skulle bli att genusvarianterna i samhället skulle öka och den tvingande heterosexualitetens huvudpersoner kvinna och man skulle förlora sin dominans (2007 s.228). Man kan undra om ett sådant normupplösande skulle minska jämförande människor emellan. Eller om det istället skulle öka könskategorier att jämföra och bedöma mot. Skulle normupplösning som Butler pratar om och synen på människan som multipelt subjekt kunna uppnå det minskande av att jämföra elever sinsemellan som Kant förespråkade?

Om jag tolkar frånvaron av att bli jämförd med andra som en slags frihet och sätter det i ett sammanhang där genusvarianterna skulle föröka sig som Butler skriver kanske fler skulle känna sig trygga med att vara sig själva. Kanske skulle pojken som inte räckte upp handen inför dansföreställningen i avsnitt 1.2 göra det. En annan konsekvens kanske skulle vara att pojken som gillade hästar bjöd in sina killkompisar att hänga med till stallet för att sköta om hästarna. Möjligen skulle han också kunna tänka sig att fråga de tjejer som höll på med hästar i en annan klass om att få hänga med dem baserat på deras gemensamma intresse. Schutts et al (2017) har i sin undersökning sett att barn på en genusneutral förskola i större utsträckning än på en typisk förskola väljer kompisar i den könskategori som inte representerar dem själva. På den genusneutrala förskolan benämner pedagogerna barnen vid namn och använder pronomenet hen. Om jargongen i min gestaltning tonades ner och öppnade upp för att lösa upp normerna kring de binära könskategorierna som på ovan nämnda förskola skulle det ha ökat de två pojkarnas upplevda trygghet då? Jag tror det.

6.3 Kvinnliga och manliga förebilder

Under denna rubrik kommer jag att komma in på frågeställningen, ”Hur kan jag som fritidshemslärare och del av ett arbetslag vara en god förebild avseende identitetsskapande processer ur ett genusperspektiv?” Då det onekligen är så att det primära sättet att dela in människor i samhället i stort såväl som i min gestaltning, är flicka och pojke, kvinna och man så är jag förundrad över hur lite tid som går åt till att reflektera kring dess betydelse, särskilt i sammanhanget som jag beskriver i min gestaltning. Så som jag ser det i stunden när den uppstår är Fredriks kommentar ”Calle dansar du balett eller?” oreflekterad med ett styng av ironi, och kan handla om att balettliknande rörelser inte är något som förväntas av Calle.

Kanske som i meningen inte väntat av Calle som person då han har andra intressen, utan genusaspekten. Men om jag tar i beaktande det Butler (2007) säger om att det är omöjligt att diskutera identitet utan dess genusprägling (s.68) så skulle man kunna säga att det även i det här fallet handlar om genusprägling. Balett är feminint kodat i vårt samhälle och i det mindre samhället som skolan utgör i min berättelse så var det onekligen så det uppfattades i situationen. Och den skämtsamma tonen var med och hjälpte Calle att bli en begriplig pojke ur ett genusperspektiv.

Eidevald (2009) hänvisar till olika teorier kring flickor och pojkars olika behov samt betydelsen av förebilder (s.119). Enligt Eidevald menar Kryger att pojkars utveckling är mer krävande än flickors och att man som vuxen bör acceptera detta som ett faktum. Detta synsätt kan man se i min gestaltning då exempelvis en fotboll så självklart tas med på en utflykt där inga andra leksaker får tas med för att undvika bråk med fotbollskillarna. Eidevald hänvisar vidare till Nordahl (1996, s.119, 120) som menar på att det saknas manliga förebilder särskilt i förskolan och hur detta är problematiskt utifrån att pojkarna utvecklar ett starkt våldsamt beteende. En annan konsekvens vilket beskrivs som det värsta vore att förlora sin manlighet. Då min kollega Fredrik ropar kommentaren ”Dansar du balett eller?” till Calle så utmanar Fredrik Calles manlighet men hjälper även till att befästa den genom sin skämtsamma ton. Men det Nordahl enligt Eidevald för fram blir problematiskt och motsägelsefullt i mina ögon för om det fanns något naturligt i hur pojkar utvecklas så borde det inte spela någon roll vem som uppfostrar dem eller är deras förebilder.

För att försöka belysa situationen med Calle och Fredrik från ett annat håll riktar jag mig till Öhman. Öhman (2002) hänvisar till Hellman (2010) som säger att det ofta tycks vara de barn som känner sig trygga i sin grupp eller klass som överskrider och leker med könsnormerna (Öhman 2002, s.114). Om man vänder på det, skulle det även kunna vara så att möjligheten att få leka med könsnormerna i sig skulle kunna skapa trygghet? Att jag som fritidshemslärare är med och skapar de möjligheterna tillsammans med eleven? Genom den frågan återkommer mina tankar till situationen med Fredrik och Calle och min roll. Jag kan genom det Öhman skriver se situationen i nytt ljus och undra över om det hade kunnat vara en situation där jag kunde ha bidragit genom att leka med normerna. Jag kan även öppna upp för tanken att det Fredrik sa ”Calle dansar du balett eller?” faktiskt skulle ha kunnat bjuda in till en lek med könsnormer.

Eidevald (s.51) skriver att variationen inom gruppen kvinnor och inom gruppen män är större än mellan grupperna. Detta är intressant då det faktiskt kan vara så att jag och Måns var mera lika varandra än vad vi båda kunde se. Kanske var det därför som mötet med Måns var det som präglade mig mest i min arbetssituation, att jag identifierade mig med honom? Jag var en pedagog som likt Måns kunde sätta ner foten om det behövdes dras gränser till exempel gentemot elever som behövde tydliga ramar. Det kan ha handlat om att vi båda arbetat som resurser i skolan och nära elever med stora svårigheter. Vi delade även stundtals samma humor så länge den höll sig utom jargongen. De kvinnliga kollegorna som jag mestadels arbetade med hade jag mindre gemensamt med. Men för att jag och Måns skulle kunna ses på som möjliga samarbetspartners i vårt arbete så verkade det fattas en primär koppling då vi var av olika kön. Istället blev det en kamp om delvis samma utrymme.

Att variationen mellan grupperna kvinnor och män är mindre än inom dessa som Eidevald för fram skulle även kunna innebära att både jag och min kollega Fredrik kan ses på som förebilder för eleven Calle. I avsnitt 1.3 tillskriver jag dock Fredrik som ansvarig förebild inför Calle och min instinkt säger att jag vill backa bandet och ta bort kommentaren som Fredrik slänger ur sig. Men om jag nu vänder blicken mot mig själv istället. Eftersom jag ifrågasätter det Fredrik säger kan jag i efterhand istället se två möjliga tolkningar av situationen från Calles perspektiv. Nu var jag diskret i situationen även om jag inte viskade men undrar samtidigt vad som hänt om jag med mycket hög röst hade protesterat mot kommentaren? Hur hade Calle tolkat det? För att återgå till min frågeställning som handlar om mig och mina kollegors roll som förebilder i elevens identitetsskapande så undrar jag om jag hade jag tagit ett större ansvar för att Calle skulle kunna vara friare i sitt identitetsskapande ur ett genusperspektiv om jag tagit större plats? Hade jag då gett Calle chansen till två möjliga förebilder? Eller hade Fredriks kommentar stärkts i sin intention på grund av att jag i första hand förstås som kvinnlig pedagog? På grund av det där motståndet som Kryger enligt Eidevald menar att pojkar praktiserar då de växer upp i en skolmiljö som representerar kvinnlighet. Det som Kryger enligt Eidevald menar är ett faktum då pojkarnas identitet formas i motståndet mot denna kvinnlighet i sitt identitetsskapande (s.119). Riskerar jag att bli en representant som pojkar i den kvinnligt kodade skolmiljön ska göra uppror mot om jag protesterar högt? Var det därför jag tvekade? I det avseendet ser det ut som att jag förstärker det traditionella könsmonster jag själv strävar bort ifrån. Öhman (2011) skriver att genuskonstruktioner förändras och hänvisar bland annat till Elvin- Novak & Thomasson

(2003) som beskriver hur vuxna i barns vardag blir förebilder i vad som tillsammans uppfattas som alternativ till rätt sätt att vara som pojke respektive flicka. Detta tillsammans med vad som förmedlas i barnböcker, filmer och reklam (Öhman, 2011 s.114). Enligt vad Öhman säger så är jag och Fredrik representanter för kön och visar med våra olika beteenden exempel på rätt sätt att vara kvinna och man. Hur ser de som identifierar sig som flickor eller ses på som feminina pojkar som hör kommentaren från Fredrik på min delaktighet i situationen? Enligt det Öhman säger skulle det kunna vara så att mitt agerande kan tolkas som det är rätt att vara diskret som kvinna.

Öhman hänvisar till Ayresh och Levé 2006 (s.116) som menar att man kan se hur olika flickor och pojkar intar rummet, hur fysiska de är och så vidare. Här har jag ett exempel på hur min erfarenhet av dans skulle kunna ha gjort att jag ser på rummet som möjligt att inta på en rad olika sätt beroende på vad man vill uttrycka bortom könsstereotyper och som jag tidigare gjort. Jag undrar då varför tog jag då inte större plats med min kropp i rummet i situationen med Calle och Fredrik. Jag har ju till och med beskrivit att min essens är att vara rörlig och så vidare och att jag genom dansen provat en mängd olika sätt att vara jag på. Vad gjorde att jag agerade så vagt i den här situationen som egentligen upprörde mig? En del i det kan vara att jag känner igen mig i eleven Alma i min gestaltning 1.2. En flicka som enligt de flesta av mina kollegor tog för mycket plats och vars beteende borde stävjas och ses på som ett problem. Lärare runt omkring mig kan ha haft samma mål som för Almas beteende då jag var en elev i lågstadiet. Denna erfarenhet kan ha präglat mig så att det lett fram till att jag agerade som jag gjorde och även anledningen till att jag kämpade så för att diskutera Alma utifrån andra egenskaper än de normbrytande egenskaper som ofta lyftes. Jag ville hellre lyfta fram den kreativa sidan av Alma samt hennes ledaregenskaper när de negativa beskrivningarna tog över.

Calle är också han likt Alma en elev som upplevs dominant men som med den egenskapen passar in i normen som pojke och diskuteras inte på samma dömande sätt som Alma. Ofta domderar han på Kingplanen samt har makt i elevgruppen på olika sätt vilket ofta leder till att andra elever uttrycker rädsla för vad han ska säga och göra mot dem. Eidevald (2009, s.24) pekar på hur ett fåtal studier analyserat hur vuxna möter barn på individnivå men nämner

Månsson (2000) som en av de få. Månsson pekar enligt Eidevald på att det bland förskollärare upplevs som att det är en pojkdominans i barngruppen när det i realiteten handlar om att en pojke får stort utrymme, en dominerande position i en grupp och blir representant för gruppen pojkar. Calle var en dominant elev i gruppen pojkar i min gestaltning vilken innefattade ett antal individer som var väldigt olika till sättet. Till exempel fanns Elliot som i avsnit 1.2 beskrivs bete sig som en flicka på grund av att han ofta gråter. Elliot sökte ofta vuxenkontakt, ville sitta i knät och visade sina känslor öppet i ett brett spektrum med allt från förtvivlad gråt till upprymd och skuttande glädje. Var det trots ett brett spektrum av sätt att vara på inom gruppen pojkar så att Calle sågs på som en representant för pojkarna i klassen? Jag tror det var så, särskilt i situationen där jag ombeds att ta med en fotboll så att det inte blir tjafs med fotbollskillarna i 1.2. Genom att min kollega Fredrik med sin ironiska ton utmanade Calles dominans i gruppen med sin förminskade kommentar så kan jag se att detta mönster ytterligare förstärktes. Frågan är bara om det skedde med eller utan min hjälp?

Løvlie som kommenterar skriften *Om pedagogik* av Kant menar på att man kan utläsa att Kant vill inspirera till att använda sin egen omdömeskraft som uppfostrare och lärare istället för att följa hans ord till punkt och pricka (Kant, 2008, s.75). Detta ger mig en fingervisning i hur Kant möjligen ser på sin egen roll som förebild och hur det att tänka själv är en stor del av det han vill förmedla till andra blivande lärare i sina föreläsningar som skriften bygger på. Att tänka själv associerar jag till att kritisera och ifrågasätta hur saker förhåller sig. Roth (2015, s.764) skriver att Kant menar att man inte ska handla utifrån vana och tradition utan bör använda sin fantasi för att tänka större. Jag och många med mig har en vana att jag tänker på människor utifrån den traditionella binära indelningen kvinna och man och jag har till exempel fått anstränga mig för att skriva kvinna först innan man de otaliga gånger jag skrivit det hittills i min essä. Min roll som fritidshemslärare kan jag associera till hur Kant (2008, s.18) beskriver guvernören som vägleder sina elever kontra informatorn som lär ut. En vägledare ser jag på en person som är lyhörd för elevens tankar och varande, dennes identitetsskapande processer. Med respekt för hur eleven själv definierar sig. Trots detta är det nog ändå så att litet har gjorts från min sida att ta reda på hur eleverna själva ser på sin identitet. Hur öppen har jag varit för att ta till mig elevens möjliga kritik av hur jag köns kategoriserar och därmed positionerar eleven utefter tradition och vana? Jag upplevde att jag som vuxen blev positionerad på ett sätt jag inte var bekväm med i mitt möte med Måns. Det går nu upp för mig vilken stor del av elevernas samspel som innefattar liknande

upplevelser och vilken blind fläck det varit för mig. Att det är en del av vad som sker i dynamiken eleverna emellan.

Måns som beskrivs av lärarna som att han är en sådan tillgång i klassrummet beskrivs utifrån att han är en manlig pedagog. En önskan från flera lärare är att det skulle finnas flera manliga pedagoger. Jag som kvinnlig pedagog ställde mig frågande till detta och jag kände mig samtidigt något förbisedd i mitt arbete. Förebildstanken som fanns där var att pojkar ska ha sina manliga förebilder. Det fanns som någon slags uppgivenhet kring detta bland kollegorna. Även om jag inte nu kan veta hur Måns själv upplevde denna upphöjda bild av den manliga pedagogen så kan jag kanske få en ledtråd via Hjalmarson, Löfdahl-Hultman och Warin (2017). De skriver i sin artikel hur manliga fritidspedagoger upplever att de genom sitt yrkesval bryter en norm kring manlighet samt att de upplever förväntningar på att ta stort ansvar i verksamhet genom att sätta ner foten ordentligt då det behövs. Detta var en förväntan jag kunde se att Måns hade på sig i min gestaltning. En annan förväntan som jag vet att Måns samt mina kvinnliga kollegor hade i min gestaltning som också nämns i artikeln av Hjalmarson et.al (2017) var att Måns skulle vara aktiv och idrottslig och gärna utomhus. Vidare beskriver författarna de traditioner i fritidshemmet som präglar förväntningar på att kvinnor ska vara omsorgsfulla och män pedagogiska (s.241, 242).

Butler (2007) kritiserar patriarkatets universalitet som förutsätter att det finns en relativt bestämd grupp eller kategori kvinnor som är förtryckta. Enlig Butler resulterar detta i ett exkluderande för de som inte känner igen sig i den kategorin. Från detta resonemang växer representationspolitiska frågor hos Butler fram där hon menar att idén om att kvinnor ska ses som en grupp eller kategori och bör representeras i större utsträckning i verkligheten urholkar målet för feminismen (s.54). Istället menar hon på att detta gör det omöjligt att nå målet om frigörelse då subjektet kvinna är skapat i en värld där maktstrukturer håller henne nere (s.55). Det jag i slutet av avsnitt 1.1 beskriver som att jag som kvinnlig pedagog har något att erbjuda min nya arbetsplats genom att representera en aktiv kvinnlig pedagog, då det bara var pojkar som valde att gå med till idrottshallen blir det tydligt hur jag ser mig själv som representant för ett kön. Att representation är viktigt för mig i den här situationen.

6.4 Att uppfostras till flicka eller pojke

Kants ord ”Människan kan bara bli människan genom uppfostran. Hon är ingenting annat än vad uppfostran gör henne till” (Kant, 2008, s.9) och Lenz Taguchis (2014) beskrivning av filosofen Rousseaus idéer om människan som en självständig individ, en politisk medborgare var båda idéer som formulerades under upplysningen. Lenz Taguchi är noga med att få fram att människan i Rousseaus texter ska förstås som mannen som representant för människan. Hon beskriver även hur Rousseaus texter funnits kommenterade inom feminismen, särskilt inom särartsfeministiska kretsar. Lenz Taguchi beskriver hur Kant såg på människan (mannen) som ett ”...självreglerande, aktivt och enhetsskapande jag” (Lenz Taguchi 2014, s.141) samt att via bildning kan människan förverkliga sig själv och bli fri. Människan beskrivs som ett subjekt vilket gör det möjligt för mig att identifiera mig i hans texter trots att Kant inte syftar till kvinnor. Rousseau har dock gjort ett tydligare ställningstagande för mannen som huvudperson och representant för människan delvis genom ett av hans mest kända verk, *Émile och Sophie*. Detta verk framställer Lenz Taguchi som motsägelsefullt. Paradoxen består i att Rousseau både framställer kvinnan som kvinnlig av naturen men samtidigt skriver att flickor och pojkar föds med samma potential. Och för att Sophie inte ska bli som *Émile* så behöver hon uppfostras till att finnas till för sin blivande make. Lenz Taguchi listar egenskaper som tydligt visar på denna idé (s.33). Bland annat skriver Lenz Taguchi att Rousseau menar att frustration hör till i det att Sophie utvecklar lydnad, ödmjukhet och anpassning inför sin make och övrig familj. Kanske att gå lite långt men jag kan nog se att jag delvis uppfyller den här idén om kvinnan utifrån dessa upplysningens tankar. Likt idén om Rousseaus Sophie var jag väldigt frustrerad i sammanhanget som jag för fram i min gestaltning, dessutom ansträngde jag mig för att vara ödmjuk i mötet med *Måns* även om det gjorde mig upprörd. Jag ställer mig undrande inför hur uppfostran till pojke eller flicka enligt Rousseau hänger ihop med det Kant (2008) säger om att förvalta potentialen i barnet utifrån barnets eget samtycke. Att jag som pedagog skulle fråga en elev hur den ser på sig själv utifrån könskategorierna ligger inte nära tillhands. Däremot så ligger det närmare tillhands att jag som pedagog inbjuder eleven till att välja olika sätt att vara, handla, se ut och så vidare oberoende av kön. Så är det i att vara vaksam över hur jag som pedagog bjuder in till dessa aspekter som är vägen att gå? Ett förhållningssätt som jag redan försöker tillämpa. Eller finns det andra sätt? Jag vänder mig återigen till Kant genom Roth (2015).

Roth (2015) citerar Kant:

This is also the sole and great utility of examples: that they sharpen the power of judgment' (Kant 1998a: A134/B173 här citerad av Roth 2015, s.771)

Jag tolkar citatet som att exempel i förståelsen förlaga eller förebild, endast genom tydligheten i det som framträder blir möjligt att analysera och granska och därmed möjliga att förstå. Att det först när det framträder blir möjligt att döma. Är könskategorisering enligt Kant då nödvändiga för att framstå som förståelig? Jag tänker i så fall att kunskapen om vilka val som är möjliga att välja gällande könskategorier eller genus, blir viktiga för ett barn som växer upp. Det kanske även är så att vara definierad eller kategoriserad är viktigt vilket Hjalmarson et al. (2017) delvis bekräftar med hänvisning till tidigare forskning där de vuxnas användande av könskategorierna visar barn på att det är meningsfullt att vara flicka eller pojke. I min gestaltning framträder valmöjligheterna att vara flicka respektive pojke ur ett traditionellt normativt sätt som de enda valen. Även om det enligt Eidevald med hänvisning till Brownes (2004) faktiskt inte finns något enda barn som matchar normen helt (Eidevald 2009, s.44). Idén om det normala som ordet normerande kommer från härstammar enligt Eidevald från utvecklingspsykologin där statistiska medelvärden ofta visar sig vara undantag i realiteten. Det är utifrån en strävan att likna dessa könsnormer som eleverna beskrivs, bemöts och döms på olika sätt utifrån hur man passar in i normen att vara rätt som flicka eller rätt som pojke i min gestaltning.

Som kvinna letar jag i det jag läser efter hur kvinnor beskrivs. I Kants skrifter finns kvinnor knappt omnämnda annat än i det att modern i familjen framställs som för vek i sin uppfostran av barnen samt något exempel om amman som även hon är för vek i sin uppfostran. Samtidigt så är det enligt Kant så att människan inte är annat än vad hon uppfostras till (Kant 2008 s.9). Är det då så att modern enligt Kants resonemang medvetet styrts åt det hållet att vara vek genom sin uppfostran? Att det är meningen? Samtidigt så för Kant fram att han tror att människans fulla potential långt ifrån var nådd under hans tid vilket skulle kunna öppna upp för att förväntningarna på kvinnan eller flickan skulle kunna vara för lågt ställda eller för begränsande. Detta tillsammans med Kants idé om att självförverkligande genom bildning gör människan fri (Lenz Taguchi 2014 s, 141) kan jag förstå som en lockande tanke för kvinnor under upplysningen och genom historien. I Sverige är det dock så att kvinnor utbildar sig i större utsträckning än män i (SCB.SE, 2018) och skulle då enligt Kant tankar kanske vara fria.

Då han även förespråkade att tänka själv och att använda sin fantasi för att tänka större bortom tradition och vana (Roth 2015, s.764) skulle kanske Kant även om han levde idag ha förespråkade fler möjliga val att identifiera sig med bortom den traditionella binära indelningen kvinna och man.

6.5 Pedagogers förväntningar

Eidevald (2009) menar i sin avhandling på, att tidigare forskning visat att förskolans personal bemöter barn med stereotypa förväntningar på hur flickor och pojkar ska vara. Dessa studier visar även enligt Eidevald på att personalen i förskolan förstärker och inte utmanar dessa stereotyper. I analysen av materialet där han utgår ifrån feministisk poststrukturalism beskriver Eidevald att förväntningarna hos personalen blir avgörande för deras bemötande av barnen. Samtidigt så framträder bland barnen själva en stor variation av hur de positionerar sig enligt skalan kvinnligt- manligt i förskolans olika sammanhang. I min gestaltning kan man se hur flickors önskan om att ta med makraméleksaker på utflykt motarbetas men att pojkars förväntade önskan om att ta med en boll som leksak uppfylls. Det ligger en förväntan på att annars så blir det bråk från pojkarnas sida medan flickors upprördhet skapar förvånade miner och viss upprördhet hos pedagoger. Flickorna förväntades vara mogna och acceptera det faktum att man inte alltid får som man vill. Resonemang som att ”alla kan ju inte ta med sina leksaker på utflykt” bör förstås av flickorna. Eidevald (s.114) relaterar i sin avhandling till biologisk forskning bland annat till Martin et al (2000) som undersökt halten av testosteron som ofta förknippas med pojkar och mäns aggressivitet, vilket också är det som mina kollegor i situationen vill undvika. Forskarna har enligt Eidevald funnit att testosteronhalten i vänskapliga lekar var låg hos både gruppen flickor och pojkar och när de lekte mera vilt och aggressivt så ökade nivåerna hos båda. Eidevald hänvisar till Constantino et al (1993) som studerat pojkar som kategoriserades som mycket aggressiva men som inte hade högre halter av testosteron än en kontrollgrupp hade i studien. Eidevalds slutsats att man inte bör anta att aggression bland pojkar har biologiska orsaker (s.114) skulle kunna innebära att situationen där bråk skulle avvärjas genom att ta med bollen skapades av pedagogerna som förväntade den.

Eidevald (s.171) menar att de flesta som arbetar i förskolan redan anser att de arbetar jämställt, trots att forskningen motbevisar detta. I likhet med den forskningen så framställer

jag mig själv i min gestaltning som en pedagog som arbetar för en jämställd fritidsverksamhet men vänder ändå sällan blicken mot mig själv. Jag känner att det jag upplever är sant men kan inte riktigt ta ansvar för det som händer runt omkring mig. Jag är så upptagen av det som händer runt omkring mig så jag blir en frånvarande pedagog. Min blick är vänd bort från mig själv såpass att jag inte märker att jag på flera plan själv uppfyller en stereotyp bild av en kvinnlig pedagog genom att jag dels anpassar mig till situationen dels att jag tillskriver både Måns och Fredrik en större betydelse som förebilder än mig. Här kan man säga att jag uppfyller det som Hirdman (1990) enligt Eidevald benämner som genuskontraktet.

Genuskontraktet som handlar om hur flickor och pojkar ses på som separata grupper och utifrån ett dikotomt tänk innebär att man ser på flickor och pojkar som varandras motsatser. Detta faktum måste förändras för att inte den maskulina normen och samtidigt överordningen hålls levande enligt Hirdman (Eidevald, s.171). Eftersom jag positionerar mig som underordnad så hålls den maskulina överordningen vid liv även i min gestaltning.

Tanken är både svindlande och lockande och flera frågor dyker upp i mitt huvud när jag läser citatet som följer av Lenz Taguchi. ”När en könskategorisering inte är det främsta verktyget för att förstå vad eller vem en individ är-när könet kan ses som delvis skiftande eller flytande genom en individs liv- är jämställdhet teoretiskt sett full möjlig” (Lenz Taguchi, 2014, s.103). Några som aktivt har valt bort könskategoriserande som första sätt att beskriva och bemöta barn och istället använder pronomenet hen eller barnens namn vid tilltal är den genusneutrala förskolan i den jämförande studien i artikeln av Schutts et al (2017) som jag tidigare nämnt. Resultatet i studien visar att barnen på den genusneutrala förskolan väljer kompisar i den kategori som inte representerar dem själv i högre utsträckning än i de typiska förskolorna, samt att de uppvisar färre stereotypa beteenden vilket skulle kunna tolkas som att genuskontraktet där ser annorlunda ut. När jag tänker på det så har kategorierna flicka och pojke för mig som pedagog tjänat syftet att se på eleverna utefter vad jag tänker att de möjligen har mött på för förväntningar som format dem, samt för att syna mina egna förväntningar på dem utifrån kön. Man pratar ofta på skolan i min gestaltning, om att det inte ska spela någon roll att man är flicka eller pojke för att få vara på ett särskilt vis, samtidigt som jargongen bygger på dikotomin kvinnligt och manligt. Det finns enligt mig en väldig motsägelsefullhet i detta. Man generaliserar kring gruppen flickor och pojkar genom kommentarer som befäster stereotyper hela tiden men man säger samtidigt till eleverna att de såklart får vara hur de vill.

7. Slutord

”Hur kan jag som fritidshemslärare och del av ett arbetslag i Fritidshem vara en god förebild avseende identitetsskapande processer ur ett genusperspektiv?” är den första frågeställningen jag formulerar i min essä. Frågan har jag delvis fått syn på genom min reflektion och har till stor del kommit att handla om att få syn på min egen identitet som fritidshemslärare och vilka processer som jag bar med mig in i min gestaltning och hur processen med att skriva essän har satt ljus på hur den bara fortsätter.

Första frågan hänger ihop med min andra fråga ”Hur förhåller jag mig till kategoriserande av elever utifrån de binära könskategorierna i fritidshemmet? Frågan har varit svår att få fatt i då jag själv upplever motstridiga känslor kring att beskriva mig själv utifrån min essens och som kvinnlig representant i yrket som fritidshemslärare men samtidigt vill beskriva mig som ett multipelt subjekt som kan röra mig utefter en skala mellan manligt och kvinnligt beroende på situation. Att kategorisera med elevens samtycke och vad det skulle innebära i praktiken är en ny tanke som dykt upp angående denna andra fråga och som jag tar med mig vidare. Min reflektion och nya kunskap kring benämningen hen och ickebinär, delvis genom den jämförande studien av Schutts et al. (2017) där det på den genusneutrala förskolan visat sig att barnen i större utsträckning lekte med kompisar som representerade ett annat kön än de själva, har vidgat min horisont ytterligare.

Den tredje och sista frågan ”Vilken betydelse har det jag säger och det jag gör, det vill säga mina handlingar, för att mina elever ska känna sig trygga i sin identitetsutveckling ur ett genusperspektiv?” är en fråga genom vilken jag kunnat tydliggöra hur jag kategoriserat mig själv och sett min roll som förebild träda fram igenom. Med andra ord, hur jag förstår mig själv har präglat mina handlingar. Min erfarenhet av att bli positionerad på ett sätt som jag inte egentligen ville i mötet med Måns fick mig att tänka tillbaka på andra situationer i min bakgrund som format bilden av mig själv och som alla byggt på lager av hur jag förstår mig själv som individ. Till exempel i mötet med min lärare i lågstadiet som skulle beskriva mig som alldeles för rörlig eller min fotbollstränare som uppmuntrade min snabbhet och spelförståelse och som istället uppskattade min rörlighet. Eller som 18-åring i mötet med dansen där jag kände mig fri och trygg. Sammanhanget spelade här en stor roll för hur jag uppfattade mig själv.

Nu återstår min roll att som fritidshemslärare skapa sammanhang för mina elever att få positiva upplevelser kring sina identitetsskapande processer. Som 7-åring kunde jag se att pojkarna i min klass inte blev lika hårt tillsagda för sitt anspråk på rörlighet i rum med både röster och kropp men hade inte någon uppfattning om varför det var på detta sätt. Jag upplevde dock mig bli orättvist behandlad. Att det kunde ha att göra med att jag var flicka förstod jag nog senare.

Då jag började dansa har jag i essän lyft fram hur jag fick pröva min identitet men samtidigt så kanske det var där jag hittade min essens? Kan en människas essens vara ett multipelt subjekt?

Vilken ytterligare förståelse har jag då fått för begreppet förebild som var det begrepp som jag startade min process med? Jag har fortfarande svårt att ringa in begreppet men har ändå hittat sätt att reflektera kring den i min essä. Det skulle även kunna vara så att mina frågeställningar i min essä skulle kunna användas i syfte att lyfta frågorna kollegialt.

Min vilja och mod att för mina nuvarande och kommande kollegor presentera mina motiv till att arbeta för att öka jämställdheten och problematisera användningen av generaliseringar och könskategoriserande bortom vad läroplanen säger i mötet med elever har ökat. Dels genom att skrivprocessen hjälpt mig att formulera mig kring frågan men också genom den inre reflektionen på ett personligt plan som inte syns i texten men som möjligen kan läsas in mellan raderna.

Att jag genom upplysningsfilosofen Kant fick inspiration att utmana traditioner och vanor gjorde mig förvånad. Och tack vare att jag fått hjälp även av Butler, Lenz Taguchi och Eidevald har jag kunnat vända och vrida på min gestaltning. Kan det vara så att mitt främsta motiv med min essä har varit ett sätt att försöka bli tydligare med vem jag är för att framstå som en tydligare förebild för mina elever som blivande lärare i fritidshem? Det är nog så att essäskrivandet i sig har varit en identitetsskapande process sett ur ett genusperspektiv för mig.

Referenser

Au Susan (2002). *Ballet and Modern dance*, London: Thames & Hudson Ltd

Alsterdal Lotte (2015). *Essäskrivande som utforskning I*: Burman Anders (2015) *Konst och lärande* Huddinge: Södertörns högskola

Butler Judith (2007). *Genustrubbel-feminism och identitetens subversion*, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Butler Judith (2005). *Könet brinner! Judith Butler-texter i urval av Tiina Rosenberg*. Stockholm: Natur & Kultur

Eidevald Christian (2009). *Det finns inga tjejbestämmare- Att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek*. Diss., Jönköpings universitet <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:158528/FULLTEXT01.pdf> (hämtad 2018-04-16)

Hammarén Maria (2005) *Skriva- en metod för reflektion*, Stockholm: Maria Hammarén och Santérus Förlag

Henriksen Jan-Olav och Vetlesen Arne Johan (2013). *Etik i arbete med människor* Lund: Studentlitteratur

Hjalmarsson Maria, Löfdahl Hultman Annica & Warin Jo (2017) *Gendered aspects of Leisure-time teachers' care – social and physical dimensions*, Education Inquiry, 8:3, 232-245, DOI: 10.1080/20004508.2017.1308411.

Kant Immanuel (2008) *Om pedagogik*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Kant Immanuel (2006) *Grundläggning av sedernas metafysik*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Kasprzak seminarium i kursen Vetenskapsteori och metod (Kasprzak 2018-02-13)

Patel Runa och Davidson Bo (1991, 2011) *Forskningsmetodikens grunder-Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Författarna och Studentlitteratur AB

Roth Klas (2015). The role of examples, current designs and ideas for a cosmopolitan design of education, *Policy Futures in Education* 2015, Vol. 13(6) 763–774, Stockholm University, Sweden, DOI: 10.1177/1478210315595786

Rfsl.se (hämtad 2018-04-16). <https://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista/>

SCB (hämtad 2018-04-16). (<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/jamstallldhet/jamstalldhetsstatistik/pong/statistiknyhet/pa-tal-om-kvinnor-och-man-2012/>)

Shutts Kristin, Kenward Ben, Falk Helena, Ivegran Anna, Fawcett Christine (2017). Early preschool environments and gender: Effects of gender pedagogy in Sweden. *Journal of Experimental Child Psychology* 162:1-17 <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2017.04.014>

Taguchi Lenz Hillevi (2014). *In på bara benet- en introduktion till feministisk poststrukturalism och subjektivitetsteori*. Malmö: Författaren och Gleerups Utbildning AB

Thomassen Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis-introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Öhman Margareta (2011). *Det viktigaste är att få leka*. Stockholm: Margareta Öhman och Liber AB